

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

674

MISLUKTE AANVAL
OP
STAATS-VLAANDEREN.

DOOR DEN
VICOMTE DE PONTÉCOULANT

EN
DOCTOR GREGOIRE,
IN DE LAATSTE DAGEN VAN OCTOBER 1830,

*Een kluchtig Heldenbedrijf, beschreven, en in
onderscheidene Genootschappen gelezen,*

DOOR
P. M E E S T E R S.

De Prijs is 50 Cents.

B

205

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0589 4636

670
Bacc

MISLUKTE AANVAL
OP
STAATS - VLAANDEREN,

DOOR DEN
VICOMTE DE PONTÉCOULANT

EN
DOCTOR GREGOIRE,
IN DE LAATSTE DAGEN VAN OCTOBER 1830,

*Een kluchtig Heldenbedrijf, beschreven,
en in onderscheidene Genootschappen
gelezen,*

DOOR
P. M E E S T E R S.

TE AMSTERDAM, BIJ
J. C. VAN KESTEREN,
1833.

VOORBERIGT.

Bij het beschrijven van DU TERAYL'S aanval, A°. 1606, heb ik mij enige omstandigheden moeten verbeelden, alsoo ik geene andere toelichting had, dan ernstige Geschiedschrijvers. Hier evenwel heb ik gehoord en gezien, en zoo veel opgedaan, dat ik mij niet heb behoeven te verbeelden. Alles, wat hier staat, is waar, ja letterlijk waar. Ik heb gemeend dit tot Voorberigt te moeten melden, en verzoek het als zoodanig aan te nemen.

Niemand beschouwe dit Verhaal als overdreven, ten einde den luimigen stijl stof te geven.

Ik herhaal het; alles is waar, en de getuigen leven nog. Wie dus wat te zeggen heeft, of de echtheid in twijfel wil trekken, die zal zich in tijds dienen te adresseren, en terwijl dit geslacht nog leeft. Dit waarschuwende, kunnen alle latere in twijfeltrekkingen gehouden worden, als actiezoeking tegen menschen, die zich niet meer verdedigen kunnen.

Ik heb eenige Romans geschreven, en mij daarbij verbeeld, al wat er staat; doch dit werkje maakt eene uitzondering; het is een echt Verhaal in luimigen stijl. De reden, waarom ik dien stijl gekozen heb, vindt men aan het slot des werks.

—•••••

Toen ik den mislukten aanval op *Sluis*, door DU TERAYL, Anno 1606, beschreef, zeide ik, tot inleiding, dat alles zoo is, omdat het zoo zijn moest. Deze waarheid geldt hier ook, en met daarvan berigt te geven, houde ik mij van alle andere inleidende betoogen beleefdelyk ontslagen.

Het gaat met de vrijheid zoo als met al het ondermaansche; de een denkt er zus over en de andere zoo. (Dat is nu jammer, dat de bovenste periode er reeds staat, anders had *dese* tot inleiding kunnen dienen; maar men zal toch wel een beetje compassie hebben met een' mensch, die niet gestudeerd heeft, en dus niet achter het fijne der redeneerkunde is :) Het gaat,

zeg ik, met de vrijheid zoo als met al het ondermaansche, de een denkt er zus over, de andere zoo. Die van *Gent*, onder anderen, verkozen, in 1830, toen de boel in *België* zoo bitter overhoop lag, eenen slinger om den arm te houden; doch waarin het Brusselsche bestuur geen genoegen nam, willende dat bestuur voor vrijheid gehouden hebben, hetgeen hetzelfde voor vrijheid hield. Men zal wel zeggen, dat die ~~menijk niet stemt~~, want, bij het genot der vrijheid, moet elk vrijheid hebben, om voor vrijheid te houden, hetgeen hij meent vrijheid te zijn; doch dat zijn dissonanten, welbeminden! welke vervolgens in consonanten opgelost worden, en waardoor advokaten zonder cliënten aan brood, arme diavels aan schatten, en negeringzuchtigen aan bestuurders-posten geraakten. Begrijpt gij die redenering niet wel, ik kan 't niet helpen; ik ben vrouwens opgeklommen, om wat te vertellen, en niet om te betoogen; dus ga ik maar voort.

De houding van *Gent* had dan het Brusselsche bestuur genoodzaakt, middelen in 't werk te stellen, ten einde de Genteraren, de door gemeld bestuur gerokte vrijheidspijp te doen slikken, al zouden zij er ook van braken. Eene krijgsmagt zou dat medicineren bevorderen. Deze magt bestond uit Franschjes, en wel uit jonge losbollen en oude deugnieten, terwijl eene partij Belgen de gaten stopten. Van dat bonte gezelschap, her-

welk ons zoo levendig de bende van *Cartouché* herinnert, was zekere *Vicomte de PONTÉCOULANT* de aanvoerder. Zijne heerschappelijkheid tituleerde zich *Colonel général des forces, stationnées dans les deux Flandres*. Hij was overigens een man van belang, groot van postuur, met eenen bril op den neus en met de noodige *hardiesse* in het hart; gevende hij, in somma, gezag aan hetgeen men van zijne natie zegt:

O Nation brillante et vaine,
Peuple charmant, illustres fous;

doch van welke hoedanigheid de Engelschen thans partij trekken, om te doen, hetgeen zij zelve niet gaarne doen zouden.

Terwijl de *Colonel général* nu bezig was met de Gentenaars, zoo materieel als intellectueel, te bewijzen, dat men, naar zijne wijze, vrij behoort te wezen, pakte het Brugsche gemeen de zaak aan het andere einde aan, en ging, in deszelfs vrijheidsliefte, zoo ver, dat al menig huis onder den voet raakte, en *PONTÉCOULANT* noodig oordeelde, *de partir pour Bruges*, om de vrienden dat anders onder het oog te brengen, en zoo kregen wij *Monsieur le Colonel, etc.* in onze nabijheid.

Te *Sluis* zaten de zaken ook maar zoo en zoo. Zoodra men van de Sluissche wallen het huis van den Heer *SANDELIN* te *Brugge* had zien

branden, hadden de welgezinde burgers vrijwillig de wapens opgenomen, ten einde dergelijke tooneelen alhier voor te komen. GAHIDE, een Franschman, en eenige Belgen, destijds hier woonachtig, schijnen er evenwel liefhebberij in gehad te hebben, eenen onzer medeburgers aan te stoken, en A. VANDALE, die toen de wacht had, eene heele partij overlast aan te doen, niet alleen den geheelen nacht, maar nog den volgenden avond. Een kloek besluit werd hier noodzakelijk, en werd de aangestookte in hechtenis genomen, zonder dat de klanten eenige beweging maakten, anders dan het zeggen van GAHIDE, dat men den gearresteerden niet zou durven vervoeren, maar waarbij FLIP KEINE hem zoo hartelijk toesprak en zoo ernstig uitdaagde, om er de handen eens aan te steken, zoo hij durfde, dat GAHIDE zich door zijne vrouw naar huis brengen liet. Ik, voor mij, geloof, dat de manmoedigheid onzer burgers, aan den eenen, en de onrijpheid van het plan, aan den anderen kant, tooneelen hebben doen voorkomen, welke men te betreuren zou hebben gehad. De zaak is voor de Regtbank geweest, en is daar vonnis gesproken; evenwel zonder A. VANDALE als getuige op te zenden, terwijl die juist, van den beginne af aan, het geval heeft gadeslagen. We willen er verder geene kwestie over hebben, maar zeggen, zoo als de biljartspelers: « goed af; » anders, het liet zich dien nacht, en den volgenden dag en avond niet gunstig aanzien, en had men toegegeven aan de be-

vreesdheid van eenige menschen, hoedanige men trouwens overal vindt, wie weet wat men nog beleefd had. Men zal in 't vervolg zien, wie GAHIDE was. Allergunstigst onderscheidden zich, bij de demping van dien krater, de reeds genoemde VANDALE en KEINE, met en benevens den bevelhebber der gewapende burgers en den opperwachtmeester der Marechaussée, J. PRINS, die ons ook verdeelde en op onze posten bragt, toen er tijding kwam, dat eenige Brugsche plundersaars ons kwamen opligten. Gemelde wachtmeester had reeds bevel van in te rukken; doch wilde hij die grap eerst nog wel eens bijwonen, en verleende zich daartoe vrijwillig. Wat ons betreft, met vijanden van binnen en van buiten, kan men juist niet zeggen, dat men extra gerust naar bed gaat. Bij mij werd het ten minste wel eens een uurtje later, terwijl ik 's morgens hoegenaamd geene moeite had om wakker te worden. In die liefelijke omstandigheid hebben wij zoo een tien weken verkeerdt, en was er weinig kwestie om er aan gewend te raken, aangezien het alle dag erger werd.

Reeds te midden van October 1830 hadden er hier te land zoo wat benden op- en afgeloopen. NEUS BOUWENS, veroordeeld uit hoofde van postdieverij, en nu weder losgekomen, was al, met GREGOIRE, te *IJzendijke* geweest, en had, met denzelfden, kwestie gehad, uit hoofde van geligte gelden. Men had al eens eenen vuillap, ofte vlag

opgestoken, en altijd vergeten om zich van de ontschepingspunten meester te maken, ten einde den Hollanderen het overkomen te beletten; maar wie kan ook aan alles denken? De vrienden der Belgen, de Franschen en Engelschen, leefden evenwel in het volle vertrouwen, dat hunne beschermden wel zoo wijs zouden wezen, van *Staats-Vlaanderen* in te palmen, en zich daardoor de *Schelde* te verzekeren; doch dit viel dan toch anders uit, zoo als gij zult komen te hooren.

Door dat lang heen en weder loopen, vlaggetjes planten en *vive la liberté* roepen, in plaats van door te trekken, had men den Hollanderen tijd gegeven van maatregelen te nemen, ten fine van welke Kapitein VAN GROENEVELD, met eene compagnie van de rode Afdeeling, juist te *Breskens* overvoer, toen GREGOIRE, den 22sten October, *IJzendijke* verliet, om op *Oostburg* aan te rukken. De vrienden konden er dan zoo wat gelijktijdig wezen, alzoo de Heer VAN GROENEVELD, wiens bestemming naar *Sluis* was, *Oostburg* passeren moest.

Men kan eigenlijk niet zeggen, dat het een plezierreisje was, met een stuk van eene compagnie, over een breed water geworpen te worden, en tegen geheel *Vlaanderen* te moeten staan, des gemelde Kapitein wel eens op zijde en achter zich had te kijken. Intusschen kwam GREGOIRE te *Oostburg* aan; liet zijn volk aan de

poort, en loog naar het raadhuis, om eene soort van capitulatie te sluiten. GREGOIRE, gezeten zijnde, haalde een koppel pistolen uit, en legde dezelve voor zich neder; doch de Advokaat MONSEEUX, die ook was komen capituleren, en die zoo gaarne alles doet, wat hij ziet doen, maar daarbij vrij opvatbaar voor vrees is, haalde, tegen over GREGOIRE gezeten, ook zijne pistolen uit, en legde ze voor zich. Hetgeen men anders voor eene wellevende navolging zou hebben kunnen houden, maakte hier juist omgekeerd wettigen, des hij, nadat men elkander een poosje aangekeken had, vroeg, wat dat beteekende? maar de Advokaat was rap genoeg die ondervraging te ontgaan, met zeer wellevend een *apres vous, Monsieur* te gebruiken. *Ad bon entendeur salut*; GREGOIRE gaf en nam het *parale diplomateur* van geene vijandelijkheden te bedrijven, en de pistolen werden wederzijds opgestoken.

Nu weder aan de capitulatie bezig zijnde, en terwijl PLEKKE, een burger, die aan het stadhuis op schildwacht stond, met eenen Belg, dien GREGOIRE medegebracht had, om het best exerceerde, kwamen tot aanblijven der aanschouwers, daar geselde PLEKKE, in zijne kwaliteit van oud soldaat, dapper zijn best deed, naderden de Hollanders, en de Oostburgers, hen ontdekkende, begonnen de klok te luiden, maar hetgeen van een verkeerd effect was; want de Hollanders in België geleerd hebbonde, wat dat

klokken luiden beteekent, dachten, dat men hun de les nog reis ging ophooren, en waren huiverig van nader bij te komen. Door veel tusschenspraak lukte het evenwel, en had GREGOIRE, in die hagehelijke omstandigheid, toen hij hoorde, dat de Hollanders belet kwamen vragen, niets haastiger te doen, dan zich de trappen van het raadhuis te laten afrollen en zich bij zijn volk te vervoegen.

Onder gekomen, ontmoette hij den Advokaat, die zijn *parole d'honneur* terugvroeg. GREGOIRE had hem dit kunnen geven en terstond op hem schieten; doch zoo veel tegenwoordigheid van geest had de man niet, des hij het voor den advokaat overliet, maar die, ongelukkiglijk, misschoot.

Nu zouden de Belgen met de Hollanders gaan vechten; maar, helaas! al met den eersten lag GREGOIRE's oollega, de Kapitein MARECHAL, zoo dood als GOLIATH, toen DAVID hem met dat steentje trof, terwijl de Franco-Belgen, haks over kop, de vlugt namen; gelukkig nog voor hen, dat, door den stikdonkeren avond, de maatregelen, ter afsnijding der *rétraite*, mislukt waren, anders hadden er weinigen iets van naverteld.

Er gebeuren nooit geene ongelukken zonder originaliteiten. Zeker iemand gaf hier een bewijs,

hoe zeer men zich aan eene formaliteit kan hechten. De *Langstraat*, in welke het gevecht plaats had, loopt regt op een huis aan, in hetwelk oude bedeelden wonen. Daar de kogels er al mooi begonnen door te vliegen, berekende zeker oud vrouwtje, dat men haar wel zou kunnen doodschietsen, hetgeen ik met haar eens ben; maar daar geheel haar voorgeslacht, immers zoo ver zij zich herinneren kon, op een bed gestorven was, meende zij hier geene afwijking te mogen maken; weshalve de ouwe ziel naar bed kroop, en daar haar lot geduldig afwachtte.

Maar wat nu gedaan met GREGOIRE? Zijn volk was gaan loopen, *c'est un fait*, en dit was toch een beetje schandelijk; doch al wederom *vivent les gens d'esprit*. Men verzon, dat de Burgemeester de Hollanders gewaarschuwd, en de Belgen binnen gelokt had; dat er maatregelen genomen waren, om hen allen te vermoorden, en er dus een schandelijk verraad plaats had gehad, enz. enz. Dit woord nu ging uit onder de Belgen, en is gebleven tot op den huidigen dag, ofschoon het, letterlijk gezegd, eene brutale leugen is.

Nu had PONTÉCOULANT eene dubbele reden om ook reis te komen kijken. Hoe hij de kaart ook keerde, 't was altijd in zijn voordeel. Had, bij voorbeeld, GREGOIRE het verknoeid, dan was het aan hem, PONTÉCOULANT, zulks luisterrijk te

verbeteren; of had men zijnen wapenbroeder verraden, dan behoorde bij eene gedachte wraak te nemen, en *Oostburg* te kastijden voor hetgeen de Burgemeester dan zou gedaan hebben, want in dat geval is schaaap en herder solidair.

Den 28sten October, jaist op *St. Simon en Juda*, zond hij dan eene verkenning, die ook *Sluis* aandeed, en aan wiens hoofd *Quirpus Coppens* stond, een kolenmarchand, uit het gendhof, te *Brugge*. Niemand, hier te land, had den zet ooit kwaad gedaan; integendeel, we hadden dikwijls kolen bij hem gekocht, en, denkelyk, ook betaald, want daar passen de Vlamingen nog al op; nogtans voelde hij zich geroepen, ons eene partij overlast te komen aandoen. Hij rekende misschien op tegenstand; doch de *Sluizen*naars, die, ongewapend, rondom hem te zamen trokken, tot ouwe vrouwen en kleine kinderen incluis, schenen meer aerdigheid in 's mans wachtijspeelen, dan wel iets vijandelyks in 't zin te hebben: zeker heer liet hem zelfs reis snuffen. Deze houding, welke iets raadselachtigs had, deed al menig Franschman den burgeren vragen: *vous n'avez donc pas peur?* en waarop, zoo als van zelf spreekt, *neen* volgde, des *Messire* *GODDEAUX* zijnen togt voortzette naar *Lapachure*, de *Sluizen*naars hem goede reis wenschende en het compliment aan de familie verzoekende; doch rekenden zij zoo wat buiten den waard, want 's avonds had men den kwaast wederom; evenwel

maar in passant, aangezien hij de wijk naar *St. Anne* nam, alwaar zijne Franscha helden nu hunnen tijd kortten met op de Hollanders te schelden, dat de honden er geen brood van gegeten zouden hebben, hen uitmakende voor *lâches*, voor *cannibales*, *enfin*, voor al wat leelijk is, en den goedgunstigen hoorder, in de krachtigste bewoordingen, verzekerende, *qu'ils allaient prendre une éclatante vengeance du sang, versé à Bruxelles.*

De Heer LEDEL, onderrigt dat de Franco-Belgen *Sluis* met een bezoek vereerd hadden, vond dat magtig beleefd, en kon er niet van tusschen, ook een weinig opvoeding te toonen, door de vrienden eene contra-visite te maken, dat te gemakkelijker kon geschieden, aangezien zij nog in de nabijheid waren, en men dus niet ver behoefde te loopen. Dien ten gevolge kwam hij den volgenden dag, den 20sten October namelijk, met eenig krijgsvolk, van de 5de Afdeeling, te *Sluis*; gaf zijne bevelen aan Kapitein VALKENBURG, en liet naar *St. Anne* oprukken. Nu dacht elk, dat het er op los zou gaan, maar net al zoo veel; met de helden, die den vorigen dag alles voor hun aangezigte zouden doen vlieden, als stof voor den wind, was het *sauve qui peut*, zoodra zij de Hollanders in 't gezigt kregen; GODDERUS voorop, die met zijne beentjes speelde, *on ne sauroit mieux*, en de anderen hem achter aan; loopende zij zoo snel, dat onze soldaten er

geen' onder schot konden krijgen. — Voor overmagt wijken, dat is voorzigtig en verstandig, en alsdan maakt men eene geregelde retraite, zich daarbij verdedigende; maar als kwa-jongens weg te loopen, en over elkander heen te hollen, zonder een schot te doen, dat is toch maar kwa-jongens werk, of ik heb er geen verstand meer van.

Den volgenden dag kwam PONTÉCOULANT zelf, medebrengende een detachement van de omgevallene 6de Afdeeling, en nu zou men reis proberen; doch, na elkander, op den straatweg, een' tijd lang aangekeken te hebben, als willende men zeggen: « je durft niet; je durft niet, » toog elk terug.

De Heer LEDER berigt ontvangen hebbende, dat men ook, van den kant van *Maldeghe*, sterk in beweging was, verkoos zich niet te laten afsnijden, daar de man gelijk in had, maar concentreerde eenige magt te *Oostburg*, latende hij te *Sluis* een observatie-detachement van 50 man, met den Heer F. STRATER, Luitenant bij de 5de Afdeeling, aan het hoofd.

Intusschen was GREGOIRE in *Aardenburg* gerukt, alwaar hoegenaamd geene bezetting lag. Het eerste wat hier te doen viel, was den Heer Burgemeester, JACOB BLINDENBACH, het Belgische bestuur te doen erkennen; doch die daarvoor

vriendelijk bedankte. Men eischte al verder, dat hij de Belgische vlag zou doen waaijen; doch dat wilde zijn Wel-Ed. Achtb. ook al niet, want die Heer valt wel eens wat taai, voornamelijk op het punt van patriotismus. Daarentegen eischte hij GREGOIRE's commissie te zien, en dezelve vertoond zijnde, bleek daaruit, dat de Heeren last hadden, het Noorden van *Vlaanderen* te bezetten. Burgemeester BLINDENBACH merkte hier op aan, dat Mijnheer de Kolonel zijne geographie niet fiks had, alzoo hij het Zuiden van *Zeeland* met het Noorden van *Vlaanderen* verwisselde. GREGOIRE zou hier moeite gehad hebben zijn stuk goed te maken; doch wanneer men eene gewapende magt bij zich heeft, kan men nog al veel bewijzen. De Kolonel eischte vervolgens 800 gulden, en hiermede was de kapitulatie gesloten. De troep bestond uit eenig regelmatig gewapend volk, voorgegaan door het Maldegheemsche muzikkorps, en gevolgd door eene onafzienbare schare, op allerlei wijze gewapend, en met welke de zoogenaamde geregelden groote moeite hadden, om hen in bedwang te houden; want die plundersaars, die een pikzwart wijf bij zich hadden, aan wie men eene bovennatuurlijke kracht toeschreef, wilden al maar vooruit steken. Men zag de Heeren van *Maldegheem* met hunne parapluïen mede wandelen. Eenige, zich naderhand te zeer schamende, zeiden: dat zij zich daartoe verleend hadden, om een oog in 't zeil te hou-

den, opdat men ons niet te veel overlast zoude aandoen. Hoo gedienstig toch! Intusschen werd er te *Aardenburg* een boel opgeschept, zoo als nog nooit beleefd was; de een dit willende, de andere dat begeerende, en had onze Heidin eenen magtigen strijd tegen al wat spiegel is, want niet zoodra was zij haar beminnelijk aangezigtje daarin komen te aanschouwen, of zij sloeg het glas aan stuk. Wien intusschen de lust bekreep, om, bij het razen en schelden op *Oostburg*, te zeggen, dat er ook nog goede menschen woonden, dien was het geraden te voren zijn testament te maken, want op dat punt waren onze bespringers onverbiddeijker, dan de Kinderen Israëls tegen de Moäbïten, 11 Regum III: 25.

Nu was het vóór en in *Sluis*, wil-je of zul-je, totdat de waardige nakomelingen van Kakerlak den Belgen den boel uit een deden; hun berigt gevende, dat er maar 50 man te *Sluis* lag, welke magt veel te gering was, om post te kunnen houden.

Het was dan zoo tegen den avond, dat Monsieur FONTÉCOULANT kwam aangestapt, na zijn volk behoorlijk geharangueerd te hebben, daar men juist niet zeggen kon, dat de vrienden magtig veel zin in de expeditie hadden, want de Kolonel-Generaal had de voorzigtigheid van te zwijgen, dat men niemand, of ten hoogste 50 man

aantreffen zoude, aangezien anders zijne onderneming geene *action d'éclat* geweest zou zijn. Had men de stad gebarricadeerd, zoo als in het begin der revolutie de schoolonderwijzet had aangeleden; had men de gewapende burgers de houding laten voortzetten, welke zij aangenomen hadden; had men dit, had men dat, nooit had een Belg zijne vuile voeten in *Sluis* gehad; maar liet gaat hier als met de vervoeving der werkwoorden, als *hadden* komt, is *hebben* gepasseerd.

Op dat oogenblik was de Heer J. DU BURCK, burger van *Sluis*, aan het wandelen aan de Westpoort, hetgeen hij dien dag juist wel zou hebben kunnen uitstellen; maar enfin. Hij moest dus PONTÉCOULANT in het gezigt loopen, en nam deze dan ook den wandelaar gevangen. Een aantal vragen werden onzen medeburger tegelijk en door elkander gedaan: *Y a-t-il des ponts? D'où venez-vous? Y a-t-il des sentinelles? Qui êtes-vous? Y a-t-il du canon? Où alliez-vous? Y a-t-il de la garnison? Vous êtes un espion, n'est-ce pas? L'on va vous fusiller. Où sont les Hollandois? Combien sont-ils? Êtes-vous armé?* Kortom, er was geen oog op te houden, en had onze vriend maar werk van te antwoorden. Welke ongepermeteerde windzakkerij toch, iemand voor eenen spion te houden, die naar den vijand toekomt! Wat was daar dan toch wel te spionneren? Had

de man nu gepoogd de stad in te komen; maar hij wandelde de stad uit, des hij meer schijn had van vóór de Belgen te werken, dan tegen hen. Niettemin moest de Heer DU BURCK naar de achterwacht, terwijl hem stellig beloofd werd; dat men hem zou doodschieten, zoodra slechts één zijner antwoorden niet uitkwam. Liefelijk vooruitzigt waarlijk! en dat zoo maar zonder testament, biecht of laatste oliesel; dan Mijnheer PONTÉCOULANT moest zijn volk zien laten, dat hij fermitie bezat, ofschoon ook dit zijn gedrag magtig naar Don Quichotterij ruikt.

Terwijl de 50 Hollanders zachtjes retireerden, en, op weinige na, behoorlijk bij elkander bleven, togen de Belgen met de meeste behoedzaamheid binnen, de hanen gespannen, en PONTÉCOULANT aan het hoofd, altijd maar *doucement*, *doucement* roepende, en rond kijkende, net of hij op de patrijzenjagt was. Op de markt gekomen, vloog hij de trappen van het stadhuis op, drie tegelijk, en vond daar eenige ongewapende regenten vergaderd, die hij een' koppel pistolen op de borst zette. Dat was eerst een heldenstuk, als men van heldenstukken spreekt, en hoedanige Don Quichot naauwelijks zou hebben durven bestaan! Hij begon met de Heeren te zeggen, dat hij hen van het gruwelijke juk van Koning WILLEM kwam verlossen: waarop zij antwoordden, dat hij wel vriendelijk was.

Wel ja! wat zal men in zulke omstandigheden eenen gewapenden gek al anders te gemoet voeren.

Nu zou men tot het uitsteken van de vlag overgaan; maar aangezien men toch niet in het stikdonkere den toren opkon, zou FLIP KEINE, vergezeld van vier Belgen, de lantaarn uit de hoofdwacht halen. De, de markt oprukkende Belgen zagen FLIP, met zijn lichtje, voor een detachement Hollanders aan, en vuurden op hem, dat de lappen er afvlogen. Dat men nu eens in consideratie neme, de Hollanders zullen de Belgen met eene lantaarn komen zoeken, even als de visschers des avonds de wormen! Die toch zoo iets pretendeert is gek, of ten minste dronken; maar wat zal men ook al veel vergen van menschen, die onzen politie-beambte, SANDER MAAS, voor eenen Hollandschen kanonnier aanzien, hem, als zoodanig, gevangen nemen, en op de hoofdwacht brengen? Des al niet te min schoot men er maar op toe, zoodat FLIP groote moeite had van zijn dierbaar leven te redden; hetgeen hij evenwel gedaan kreeg, met ergens over den muur te wippen, de hoven door te trekken, en van eenen anderen kant de stad weder in te komen. Het moet er intusschen warmpjes toegestaan zijn, want een der lichthalers had nog een' kogel in de knie gekregen, terwijl de drie andere zich al vroeg zoek gemaakt hadden, daar zij bemerkten, dat de meeste schoten op het

licht lossingen. Bij de uitkomst bleek het, zoo goed als kwaad geweest te zijn, want terwijl onze FLIP met zich zelve manoeuvreerde, om de stad weder in te komen, ontmoette hij eenige Hollandsche posten, die men zoo schielijk niet had kunnen aflossen, en die mooi in het zweet zaten; maar aan wie FLIP, immers met opoffering van zich zelve, den weg naar buiten wees. Op die merkwaardige achteromreis ontmoette hij ook nog, in eenen hof, den bakker KO DE VOOGT, die op weg geweest was, om, *nota bene*, warm brood te huis te brengen, en nu niet wist, waar hij met zijn mandje blijven moest, daar men al meer en meer schoot. Mooie gelegenheid, om met versnaperingen rond te gaan! maar het was juist zaterdag avond, en vele menschen houden zich aan de gewoonte.

Bij gebrek aan wezenlijke vijanden, voerden onze aanvallers eenen vreesselijken krijg tegen de lichtjes. VISIEZ, die op de markt woont, gewerschoten hoorende, en door nieuwsgierigheid gedrongen wordende, deed het blind open, om eens te kijken wat er te koop was. Het spreekt van zelf, dat hij, uit het licht naar het donker schouwende, niets meer ontdekte, dan er vóór de schepping te zien was, Gen. I: 2; van buiten zag men *hem* des te beter, zoodat een Franco-Belg op hem aanlegde en schoot, dat hem de kogel voorbij den neus vloog; maar bij welke gelegenheid hij ook al het glas in het

gezig kreeg; eene operatie, waardoor 's mans physiënomie zoo geschonden raakte, dat het veel van eenen gevilden haas had. Bij den bakker EVERS, bij den herbergier TANGHE, overal vlogen de kogels door de huizen, dat het rammelde. De een kroop hier, de andere daar; kelders, regenbakken, varkenscotten, alles diende tot schuilplaats voor den sterfelijken mensch; want te *Sluis* was men ook al niet gewoon van doodgeschoten te worden, maar op zijn bed te sterven, zoo als het burgerlui betaamt; doch hetwelk de matle Belgen maar zeer weinig in consideratie schenen te nemen.

De Belgen, die op de kaai waren, dat schieten hoërende, meenden, dat de Hollanders hun wederstand boden, en, in al de drukte, vergeten zijnde, dat hunne tirailleurs voorop waren, zoo gingen zij ook aan den gang. Nu waren de Heeren te weeg, elkander eens van dege den hals te breken, en zouden zeker die grap vertoond hebben, was de smid REINIERSE, een oud gediende en burger van *Sluis*, niet beleefdelijk in het midden gekomen, met te zeggen: *Que diable! vous tirez sur vos propres gens.* Dat was jammer, zal men zeggen; maar wie weet, wat er bij een zoodanig allegaartje, niet al meer gebeurd zou zijn? Uit zoo iets kunnen al aardige gelegenheden genomen worden. Men had, bij voorbeeld kunnen zeggen, dat wij, burgers, ook een lotje genomen hadden, en

ons dat spelen duur doen betalen, want op eene leugen of wat zien de Belgen niet; trouwens, wanorde wettigt soms plundering.

Toen de boel binnen was, bemerkte men ook bij den hoop Mijnheer ANTIRIENS, winkelier bij het oude beenhuis te *Brugge*. Die *quidam* scheen gedeeltelijk gekomen te zijn, om de werken van barmhartigheid in beoefening te brengen, daar hij naar het gasthuis toog, om te zien, of er ook plaats voor gekwetsen was, nemende hij in passant de gelegenheid waar, om den binnenvader, A. VANDALE, eenige dogmatische vragen voor te leggen, juist wel niet over de transsubstantiatie, maar toch over het verlichten van de zielen der afgestorvenen, en het plaatsen van een crucifix in derzelver nabijheid, al welke vragen gemelde vader VANDALE zoo pertinent beantwoordde, als de omstandigheden het toelieten; want het was juist het oogenblik niet van controverseren. Wanneer toch ANTIRIENS in den spiegel ziet, dan kan hij gerust zeggen, en zonder dat iemand iets te opponeren heeft: „ik zie iemand, die in N°. 11 te huis „hoort.” Een gezeten burger uit zijne zaak opstaan, een krakeelijzer aangorden, om de menschen in *Staats-Vlaanderen* bang te maken, zoo iemand behoorde toch naar zijne hersens eens te laten kijken, ten einde het niet erger worde.

Nu waren er, behalve KAKKERLAK II, nog een

paar individuen te *Sluis*, namelijk GAHIDE en PIETJE VAN DER WEYDE. De eerste zou met PONTÉCOULANT mede naar *Oostburg* trekken, en de tweede zou gezelschap houden. Men ging werkelijk, met groot getrommel en een magtig gejuich, op marsch; maar daar men de draai-brug afgebrand vond eene grap, welke de Advokaat RISSEEUW bedacht had, zoo verbleef men dien nacht onder *Aardenburg*, welke stad, denzelfden avond zoo vol Belgen gestroomd was, dat men over de hoofden kon gaan. Waar de helden gestaan hadden, was het noodig, dat men de straat veegde, en waar ze hadden gezeten of gelegen, daar krioelde het zoodanig van zekere lastige bevolking, dat het eind er van weg was.

Intusschen amuseerden zich eenige Belgische officieren te *Sluis*, in het verlaten huis van den Heer STERN, en toonde een hunner, daarbij, ik weet niet, of ik zeggen moet eene verregaande dwaasheid, of voorbeeldelooze laaghartigheid. Hij wilde dan namelijk niet, dat de door de regering, in gemeld huis gestelde hofmeester, A. VANDALE, een Hollander zijn zoude. Of deze nu al beleefdelijk in het midden bragt, dat hij het niet helpen kon, het mogt al niet baten; hij moest Belg zijn, en op de aanmerking, dat, indien hij zich Belg verklaarde, zijne uitspraak hem tot eenen leugenaar zoude maken, liet men hem pistolen, dolken en dergelijk moordtuig

meer zien. Des al niet te min was en bleef vader VANDALE Hollander, en betuigde ook niet anders, dan als zoodanig te zullen sterven. Hierop hadden de andere officieren dan nog zoo veel overschot van conscientie, dat zij den zotten Belg eenigzins tot bedaren bragten.

Zoo ging de nacht tusschen 30 en 31 October voorbij. Met het aanbreken van den dag luiden de klokken op alle omliggende plaatsen, en werd de gemeente ter heervvaart opgeroepen. De weg van *Maldeghe* naar *Aardenburg* stroomde van menschen; maar zonderling toegetakeld. A. had een mes aan eenen langen stok, B. eene zaag, C. had eene sappeursmuts op en klompen aan, D. droeg eene slaapmuts met een papieren doodshoofd er voor, E. had een huzarenpakje aan en eenen hoed op, met eenen platten bol. Een ventje, niet hooger dan eene onderdeur, en kreupel gaande, had een kuras aan, en eene sabel bij zich, daar hij volkomen de vracht aan had. Met zeissen, met dorschvlegels, met pieken, met schuppen, met blaaspipen, met een stuk plank, met alles was men gewapend.

Om zich een behoorlijk denkbeeld van den troep te maken, en zich deszelfs costume voor te stellen, zoo als het was, neme men burgers en boeren, heeren en schooijers, handwerkslieden en schoolmeesters, dominées en pastoors, soldaten en ruiters, kanonniërs en sappeurs, har-

lequins en polichinels, doctoren en apothekers, van elk een honderd; men kleede dat volkje naakt uit, werpe de kleederen door elkander, en men ga vervolgens over tot de wederaan-kleding, met elk te doen aantrekken wat het eerst voor de hand komt. Dan nama men van elk wat kwetsen of breken kan, en geve elk daarvan een stuk in de hand. Eindelijk jage men den troep met zweepen voort, zoodat de beste loopers voorop komen, en men zal een getrouw afbeeldsel van dien, sedert de kruisvaart, nooit beleefden optogt hebben; en werd dit gezelschap vergroot, door eene menigte industriëlen, die manden en baggen bij zich hadden, om het geplunderde goed te bergen, en touwen, om het vee mede weg te voeren. Die profiteerden nu eigenlijk van de gelegenheid, om winterprovisie op te doen. Allen hadden het op *Oostburg* gemunt; dáár woonden de verraders, dáár moest niemand in het leven blijven, zelfs geen kind in de wieg; ten minste was dit het algemeene geroep. Een geloofwaardig persoon verhaalt mij, dat hij te dier tijd, eenen vent ontmoette, met eenen militairen broodzak om, welken hij mijnen vriend deed zien, vragende, of hij wel wist, waar die zak toe diende? Op het ontkennend antwoord zeide de vent: „'k Goon ui dien vul geuzenooten meébringen.” De hoorder en lezer voelt nu, waar het hem nog al meer haperde. Ik heb twee Franschen in huis gehad, die geïndigneerd waren,

qu'on ne mettait pas le pays au pillage, bij het overtrekken der grenzen; maar die dan toch hoopten, van te *Oostburg* te zullen mogen beginnen. Of wij ook in slechte lakens sliepen!

Zeker burger van *Sluis*, met name HENDRIK VANDALE, zoon van A. VANDALE, dus van den echten Noord-Nederlandschen stam, had zich den vorigen dag, door zijnen heiligen ijver laten vervoeren, en was te *St. Anne* een handje wezen helpen. Het kon niet missen, of de Kakkerlakken hadden dit ook al verteld, des gemelde VANDALE met de Hollanders naar *Oostburg* mede geretireerd was. Deze morgen nu eens willende proberen, of hij *Sluis* ook nog zou kunnen naderen, stiet hij tegen eenen hoop Belgen, zoodat hij regtsom keert maakte, en dermate met zijne beenen speelde, dat de Hollanders nog in tijds te weten kwamen, dat zij bezoek te wachten hadden, en dus den boel wat aan kant hadden te maken, ten einde de familie behoorlijk te recipieren.

Te *Oostburg* had Kapitein VALKENBURG het bevel. Het nieuws vernomen hebbende, zoo was het haastje, repje, en begaven zich Kapitein VAN GROENEVELD, van de 1de, de Luitenant J. STRATER, VERBURG en KERKHOFF (roemwaardiger gedachtenisse) van de 5de, en de Serjant VAN MECHELEN van de artillerie, naar de batterij. Hier zag men de vrienden naderen,

zijnde het zwart van Belgen, tot op een half uur afstands; doch hield men post, ofschoon men maar een 80 man sterk was.

Met GAHIDE aan het hoofd, zou de vijand de batterij bestormen. Volk had men trouwens genoeg, en zou onze artillerie er eens onder blazen, om van de receptie ten minste wat te maken; maar het stuk werd bevonden verladen te zijn. Hier was nu geen ander middel voor, dan hetzelfde te doen retirereren, opdat het schot er uit hossen zou. De Belgen zagen dit voor eenen aftogt aan, en riepen, wat zij maar roepen konden: *victoire! victoire! la ville est à nous*; doch VAN MECHELEN was van een ander sentiment, want terwijl de Belgen, als razenden, op de batterij aankwamen, pointeerde hij het tweede stuk zoo mooi in den digten drom, dat hij er, met eene blikke bus, een gat in schoot, om een huis in te zetten. Intusschen kwam ook de Luitenant DE RAAD aangereden, en begaf zich ter plaatse.

Van het beginsel uitgaande, dat men, bij het verdeelen, elk wat moet geven, ten einde geene reclames te moeten hooren, laadde men eenen kogel, zoodat den achtersten ook hunne competente portie gewerd, en alzoo willende voortgaan, tot 't op was, kregen de vorsten weder eene blikke bus, bij welke uitbetaling GAHIDE draaide als een priktol, en, uitgedraaid heb-

bende, bevonden werd aan eene zijde geheel open te liggen. Dat was juist wel niet vriendelijk, maar doorgaans loopen dergelijke dingen op katjesspel uit, en dat had baas GAHIDE moeten weten. De Belgen, die drie stukken hadden, schoten ook reis, maar hunne bus kwam in den kerktoren te land, welke daar bedroefd weinig omgaf, als gewoon zijnde, van allerhande ongunstigheden af te wachten.

Onze bussen zoo netjes getroffen hebbende, ging er een geroep op: « *Djezus Móriss!* de hale goot up. » (want de vrienden spreken maar zoo lang Fransch, als 't voor den wind gaat; bij tegenwind spreken ze Vlaamsch). Van dat oogenblik af aan waren ze niet meer tot staan te krijgen, hoe PONTÉCOULANT ook vloekte. Eene snelle vlugt aannemende, gooiden de voorsten de achtersten overhoop, en de verwarring rees ten top. Overal meende men Hollanders achter zich te zien, dus was de kortste weg de beste, over dijk en dam, door sloot en gracht, terwijl het ongunstige weder niet weinig toebragt, om de gevallen te verergeren. Tot over de ooren beslikt, kwamen de helden te *Aardenburg* aan, waar GREGOIRE den uitslag, waarvan hij het kwaad voorspeld had, afwachtede was. De eene was zijne schoenen kwijt, de andere zijne klompen; de eene hinkte, de andere droeg zijnen arm in een' doek; deze had eene buil in zijn hoofd, gene een blaauw oog. Een aantal wagens met

dooden en gekwetsten completeerde, wat er aan te kort kwam; *enfin*, de eene droefenis wisselde de andere af.

Wie is nu in staat dit alles aan elkander te knooopen? 't Is toch van zijn leven wel meer gebeurd, dat er blikke bussen in de gelederen getroffen hebben, maar dan sluit men weder aan; trouwens, die eene batterij bestormt, moet verwachten, dat hij gemitrailleerd wordt; dit heeft plaats gehad, sedert het *mitraille* in gebruik is. Te *St. Anne* zijn de Franco-Belgen gaan loopen, omdat er overmagt was; ze zijn, de eerste reis, te *Oostburg* gaan loopen, omdat ze meenden verraden te zijn; ze zijn in den tiendaagschen veldtogt gaan loopen, omdat ze overvallen werden; maar waarom liepen ze dan toch te *Oostburg*, den 31sten October 1830? Voor eenige schoten, en waarin nu hoegenaamd niets ongewoons stak; integendeel, het was te berekenen, dat dit gebeuren zoude. Doch laat ons maar voortgaan; welligt ontdekken wij het.

Om een bewijs te geven van de verslagenheid, dient het volgende: KO DE MEULENAAR, een burger van *Aardenburg*, meende, dat hij, in passant, wel zou kunnen eten, alhoewel de tijd wat woeelig was. Hebbende doen opscheppen, zou hij juist beginnen, met tot de schepselen te naderen, toen er eenige Franschen in huis vielen, en, met miskenning van hun *savoir vivre*, den baas,

met geheel zijn gezin, van tafel joegen. Dat kon KOOTJE niet op, en denkende: « die niet sterk » is, moet slim wezen, » overpeinsde hij een oogenblik, en ging naar binnen, zeggende, met een beangst gelaat: *Mesieu de Holande, pief paf, pief paf!* waarop de Franschen gingen loopen, wat zij maar loopen konden. Dit bedrijf vertoond zijnde, ging KOOTJE weder aan den disch, maakte de noodige bekortingen in zijn tafelgebed, en vermaande zijn gezin den vereischten spoed te maken, ten fine van welken, bij eventueel bezoek van ongenoodigde gasten, dezelve den hond in den pot zouden mogen vinden.

Een geloofwaardig man verhaalt, gewapende menschen in huis gehad te hebben, die, bij den optogt, niets anders dan Fransch konden, en, bij de terugkomst, al hun Fransch vergeten waren. Hetgeen ik dus te voren van die taalverwisseling reeds zeide, heeft hier een bewijs. De schrik vermag trouwens veel.

Men moet zich evenwel niet verbeelden, dat alles met eene grap affiep. Burgemeester BLINDENBACH op weg zijnde, om op het verbinden der gekwetsten orde te stellen, legde zeker vent, met eenen blaauwen kiel, op hem aan, doch die mooi beschaamd terugtrok, toen de Burgemeester hem vroeg: « Bij welke gelegenheid heb ik » dat aan u verdiend, Mijnheer de Baron VAN » LOPHEM? » Deze Bruggeling, Burgemeester

van *Beernem*, was met eene partij boeren op het pad, om *Staats-Vlaanderen* te helpen innemen, en, in passant, den Burgemeester van *Aardenburg*, zijn collegaschap te toonen. Was GREGOIRE niet tusschen beide gesprongen, een officier van de *bonnets de cuir*, had den Heer BLINDENBACH overhoop geschoten, omdat hij geen logement voor 600 man klaar had, en zoo redde GREGOIRE tot drie keeren toe dien Heer het leven.

Overal, waar men in ons land kwam, zag men Belgen en Franschen vlugten. Hier kwam een troep over eenen dijk stroomen, net als schapen, daar de hond achter zit. Onder *St. Kruis* liep een Belgisch officier langs de kreek, zoekende overal over te komen. Hier zat er een in het water, dáár een in den modder. Deze had al gauw zijnen blaauwen kiel uitgeschoten, gene het doodshoofd van voor zijne slaapmuts weggedaan. In al die drukte hadden de Heeren Chefs eenige papieren bij den Heer BLINDENBACH vergeten, en uit welke dan bleek, dat zij van *Parijs* commissie hadden, om eene revolutie in *België* te helpen bewerken. Wat die Franschen toch gedienschtig zijn!

Niet alleen op de grenzen, maar nog een geheel eind *Vlaanderen* in, waren er, ten gevolge van dien merkwaardigen aanval op *Staats-Vlaanderen*, curieusheden te zien. Men rekent, dat er dien dag een 10,000 actieve menschen in aantogt

waren , gevolgd door nog een 10,000 tal *passive*, hetwelk kwam kijken , hoe de zaak afgehoopen was. Onder die volgelingen waren er te paard , per chais , per koets , ja , per diligence , en daaronder een groote wagen met muzikanten , die , op de puinkoopen van het land van *Kataand* , der Belgen triomf zouden uitbazuinen. Van *Eccloo* naar *Moldeghem* was het net , of men , bij 't aangaan van de heurs , te *Amsterdam* op den *Dam* komt. Die geheele boel moest nu weder terug , en daar dat regtsom keert met overhaasting , en dus zonder orde geschiedde , was weldra de weg verstopt. Dien ten gevolge werden onderscheidene personen , die rijdende gekomen waren , genoodzaakt , door het slechte weder , naar huis te wandelen ; want daar men steeds een' Hollandschen menschenvreter achter zich meende te zien , gaf men zich den tijd niet van iets te herstellen , of op te ruimen : het was maar loopen , loopen , en beslist dat de arme zielen waren ! een hart van steen zou er medelijden mede gehad hebben. De vrouwtjes , die mede gekomen waren , om datgene te beslechten , wat tot haar departement behoort , hadden geen' droogen draad aan hare lichaampjes : vele waren hare schoenen kwijt , en andere hadden er de muts bij verspeeld. Een besje , dat mede getogen was , en gezegd had : „ 'k goan kek nen keer zien , doo kek nen zwien- „ tje kriege ; 'k en parsies een van doene , ” zou zich onder de dooden bevonden hebben ; doch daarvoor sta ik niet in , te meer , daar het

toch wat hard wezen zou, zijn dierbaar leven voor een zwijntje te laten, en dat al wederom zonder biecht of absolutie. Ze zouden den satan met de Katholieke Christenen wel laten spelen, al^s *Jan Potaadje* met zijne muts. Neen; ik kan niet gelooven, dat onze Lieve Vrouwe dergelijke schandalen gedoogen zoude. Ik ga dus tot iets over, voor de waarheid van hetwelk ik instaa.

Daar men, te *Maldeghe*, al die beweging zag, verspreidde zich het gerucht, dat de Hollanders achteraan kwamen, en niets was, in het oog der ingezetenen, waarschijnlijker, des men begon op te breken. De Deken, die, des morgens, nog zoo mooi gepreekt had, maar die, uit hoofde van ouderdom, niet gaan kon, zou gaarne medegeloopen hebben; doch dit kon nu niet, en rijtuig was er niet meer voorhanden. In die hoogst bedenkelijke omstandigheid, riep hij al: « Oe soa, mijnschen, gen goat mij nie « oochter loaten zekers; » doch het antwoord was: « Woo weldege, Mensere de Postere, « m'en kunnen ui pertaan nie droagen. » — « Men « zoen nen kortewoogen kunnen pokken, » riep een ander, en dat advies ging door; des zijn Wel-Eerwaarde op den kruiwagen knoop en zich kruijen liet; maar daar het gedrang met de wrees vermeerderde, en de kruijer daar ook niet vrij van was, begon hij te berekenen, dat hij, van zijne bediening afziende, wel zoo goed zou kunnen voortkomen, des hij Mijnheer den Pas-

toor te midden van den weg staan liet. Iemand, die, bij storm, op eene klip zit, kan geen ake-
liger noodgeschrei aanheffen: *Djezus Móríoo*,
« mijnschen, zen goan mij vellen, zen goan mij
« baarnen, (branden); doo ge mij mee pokt,
« 'k goon ui d'obsolusie ge'en; k'goan ol doen
« woo gulder welt;” maar elk was bang, het nog
harder te zullen moeten verantwoorden, wan-
neer hij mogt bevonden worden, eenen Pastoor
te kruijen, des het den dooven gepredikt was;
zijn WelEerw. moest geduld hebben en op zijn
rijtuig blijven zitten, tot men van de versla-
genheid eenigzins teruggekomen was, en men
hem weder naar huis krooi. Dit geschiedde nu
in meer behoorlijken vorm, en al het volk
juichte, toen het deszelfs getrouwen herder we-
der in triomf zag binnenkomen.

Niet alleen buitenshuis, maar ook daar bin-
nen, zat de boel in *Vlaanderen* op zij. De vaders
bekeven de teruggekeerde en doornatte zonen; de
vrouwen scholden op de beslikte en afgetobde
mans. « 'k En 't waal gepeisd: woo hegge mit
« den bucht van doene; 'k en zoe't mij niet oan-
« truke;” dit was al wat men hoorde. Lamen-
teren in de huizen, waar men, in passant, kwam
zeggen: « wuf! ui vijnt es deued, wij-je;” kla-
gen, waar men de tijding ontving: « mijnschen,
« ui zeune es blessierd.” Niemand was in zijn
humeur. Al de te huis geblevenen hadden het
ongeluk wel voorzien en bestrafden de uitge-

« trokkenen. Zeker Cisse had zijnen ezel mede-
« genomen, en een klutsje geld onder in de
« baggen gelegd, om het geplunderde op te
koopen. Bij *Oostburg* gekomen, had men hem
zijn beestje aan eenen boom doen binden, en
een geweer doen nemen; doch was het dier,
gedurende de retraite, zoek geraakt, zoodat
Cisse te huis kwam, zonder ezel, zonder geld, en
van zijn wijf, *à la Jan de Wasscher*, een pak
slaag beliep, waarmede hij 't vooreerst ruim doen
kon. NELIS wilde zijn *Ciskaatje* wijs maken, dat
hij de Hollanders over de *Schelde* had helpen
jagen; doch zij, beter onderrigt, joeg, *à la*
Griet, met haren houten klomp, NELISJE der-
mate over de greppel, dat hij in geene drie
dagen te huis durfde komen. *Enfin*, overal was
er wat te zien, en wel zóó veel, dat men
er gemakkelijk eene stoop inkt aan verschrijven
zoude.

Te *Oostburg* zag het er niet minder gek uit.
Men had de Belgen wel verjaagd, maar zulk een
doldriftig loopen kon zich niemand voorstellen;
het was eerder te denken, dat de vijand zijne
magt verzamelen en eenen tweeden aanval, im-
mers met meer regelmaat, beproeven zoude, des
de Hollanders, op hooger bevel, de plaats ver-
lieten, en de burgers ook, hetgeen veel had van
eene volksverhuizing. Hadden de Belgen nu de
stad nog willen hebben, zij was tot hunne dienst,
en nog wel zonder er om te vechten, daar zij

maar binnen te komen hadden; maar neen, de vrienden verkozen te blijven loopen, en voor wie? Voor hunne conscientie denkelyk, want zij zullen toch wel geweten hebben, waarom dat ze kwamen; ten minste de Pastoor van *Middelburg* in *Vlaanderen*, de Wel-Eerw. Heer ANDRIJSSSEN, dankte den Hemel, dat de expeditie mislukt was, « omdat, » zeide hij, « er geene onuitwischbare » vlek in de Belgische geschiedenis zoude liggen. » — De herder zal toch zijne schapen wel kennen.

Onder de stervenden, die de Franco-Belgen te *Oostburg* achtergelaten hadden, bevond zich ook een Franschman, *le Capitaine DAVID*, dien de dijk afgeschoten was. Bij gebrek aan ziektevoeters, ging de Heer E. VAN ROYE hem een beetje catechiseren, en vroeg hem, hoe dat hij toch zoo mal had kunnen wezen, van 150 uren ver te komen, en zich den hals te laten breken voor iets (vrijheid), waarvan de grooten zich altijd bediend hebben, om de kleinen beet te hebben? De pénitent antwoordde, dat hij voor zijne moeite maar al te wel betaald was. Men heeft den bekierden zondaar verbonden, en naar *België* teruggevoerd; alwaar hij dan ook is gaan sterven.

En te *Sluis*? ... Ja, te *Sluis*. Aldaar wist men nog van niets, totdat, in den namiddag, *POURCELOUANT* aankwam, en de voerman G. POST, die hem van *Aardenburg* was wezen halen, nog een en ander vertelde; maar daar er, in die da-

gen, zoo veel verteld werd, liefde men er niets van te gelooven, te meer, daar het gebeurde buiten het gebied der waarschijnlijkheden lag. Volgens getuigenis van gemelden post, moet PONTÉCOULANT bitter gevloekt hebben, tegen de gewapenden, die hem nog tegenkwamen, hebbende de voerman van niets anders gehoord, dan van *lâche*, *poltron*, *coijon* en dergelijke liefelijken meer.

Tot een voorbeeld van pogchen, snoeven en liegen, dient nog het navolgende. Te *Sluis* was de Belgische vlag al gaauw aan stuk gewaaid, en dat nog al zinnabeeldig; want eerst woei de adel er af, en toen bleef een lapje van den burgerstand nog aan de geestelijkheid hangen, die volhield, hoe het ook woei. Er moest dus eene nieuwe vlag wezen, dewelke hij A. NOEST besteld werd, maar die, *nota bene*, nog geverwd en genaaid moest worden. Alle oogenblikken kwamen er Belgische boden geloopt, of de vlag haast klaar was, en dat somtijds nog wel eens zeer onvriendelijk. Het werk eindelijk af zijnde, wilde NOEST het, ingezien de haast, zoo maar overreiken, maar ja wel! zij verlangden hetzelfde netjes opgerold en ingepakt, opdat het den schijn hebben zoude, dat de Regering van *Sluis* hun eene vlag *geschonken* had, zoo als dan ook stellig is verspreid, ofschoon het eene brutale leugen is; maar onze verlossers (van onze haren goed, wel te verstaan,) moesten en zouden

welkom wezen , al raakte het ook geen' kant of wal.

Ongeacht eenige dreigementen van doodschieten , eenige afpersingen van geld , eenig inslaan van glazen , hoedanige vertooningen er altijd plaats hebben , wanneer men eenen hoop brigands ontvangt , ging de avond van den 31. Oct. , te *Sluis* , nog al rustig om ; maar het was 's nachts springvloed en de zee vrij hoog , bij welke gelegenheid het water op de markt komt. De Belgen dat ziende , en daarvan zoo veel verstand hebbende als me zusters kat van de calligraphie , vroegen al aan dezen en genen , wat dat beteekende ? waarop men hun antwoordde , dat het giertij was ; maar beliefden de vrienden er niets van te gelooven , te minder , daar zij van 't geval niets begrepen. Het eerste , wat hun voor den geest kwam , was , dat de Hollanders water staken , zich niet herinnerende , dat , in dergelijk geval , heel *Sluis* mededeed ; maar zij dachten , dat men , bij eenen algemeenen zondvloed , hen er uit kippen zoude. De Franschen waren het hierin met hen eens , want terwijl de eene riep : « Doo wootere , « doo wootere ! de Hoelaanders , die bleksemsche « kapoenen goon us doen versmoren , wij - je , » mompelde de andere : *On va nous faire boire plus qu'il n'en faut pour la soif. Il faut déguerpier , mes amis , car les noyés sont trop laids.* Ook ten éénen sloeg de trom , en weg waren de Belgen , ziende men te *Sluis* geen' hunner meer ,

dan eenigen, die wat te laat kwamen vlugten. Te *Aardenburg*, waar zij teruggekomen waren, bleven zij nog een' dag of wat langer, maar vertrokken dan toch eindelijk ook, hebbende wij het behoud van ons landje in zoo ver te danken aan twee Compagnïën van het 2e. Bataillon der 5e. Afdeeling, en even zoo veel van het 1e. Bataillon der 10e. Afdeeling. Men doet toch zoo veel, maar waarom niet aan den ingang van *Oostburg* een gedenkteeken opgericht, waarop de namen VAN GROENEVELD, KERKHOIRLÉ, VERBURG, STRATER, DE RAAD en VAN MECHELEN staan? want die waren toch aan 't hoofd van degenen, die het hem gelapt hebben.

Dat wij niet de geheele retraite, of een groot gedeelte van dezelve over *Sluis* gehad hebben, dit hebben wij den Advokaat RISSEEUW te danken, alzoo Z. W. E. G. had kunnen goedvinden, de draaibrug te doen afbranden; en alzoo moest men, om eenen bruikbaren weg te houden, een groot uur omloopen, om van *Oostburg* naar *Sluis* te komen, en dit kon ~~er~~, bij eene zoodanige overhaasting als er plaats had, niet op overschieten. Juist dat afbranden van die brug kwam er voor de Belgen zoo mal in, als het maar kon: eene lokale inspectie kan elk daarvan overtuigen; want het behoeft maar een beetje te regenen, om den aarden weg, over *Aardenburg*, geheel onbruikbaar te maken, alles ten gevolge, dat, zoo de bandieten hun doel

niet bereikt hebben, zij toch geen slijk te kort gekomen zijn; ten minste zij, die in den avond van den 30sten den omweg hebben moeten maken, geleken eer op mossels, dan op menschen. Dat nu den anderen dag nog reis te proberen, dit was geene zaak, des men den straatweg hield, en zoo *Aardenburg* maar doorliëp, over *Maldegheem* en *Eccloo* tot *Gent*, enz.

Veel viel er in *België* over de expeditie te schrijven en te zeggen. De *Messenger de Gand* schreef, maar denkelijk tot spot, dat het eene verregaande onvoorzigtigheid was, eene zoo sterke vesting als *Oostburg*, met eene zoo geringe magt aan te tasten. Te *Brugge* was het die zijne schuld en die zijne schuld; dese was gaan loopen, gene had er geen verstand van gehad; de eene was te vroeg gekomen, de andere te laat opgestaan. Wat de echte tijding van het bombardement van *Antwerpen*, dat in den avond van den 27sten plaats gehad had, voor uitwerking op dat alles gehad heeft, dit zou ik niet juist kunnen bepalen. Zeker is het, dat de kort te voren aangenomene houding van den Generaal MASSÉ, de horetjes zoo wat heeft doen verhangen. Het algemeene gezegde was: « de « Hoelmanders en staan nie; men gaan zen keer « uproeken, » en zoo was het plan, om naar *Staats-Vlaanderen* en *Noord-Brabant* te sjouwen, tot aan den *Moerdijk* namelijk; maar Papa begreep

dit al wederom anders, en gaf op den 27sten uitslag van zijne zaak, en dat wel in krachtige en zeer hoorbare bewoordingen, bij welke titlegkundige werkzaamheid de Belgen maar zeer wel deden, van te zeggen, dat zij het ook zoo begrepen, want zoo niet, was er nog al veel meer overhoop gehaald. Zij hadden het anders nog al wel voor, namelijk, van de zaken maar braaf in de war te gooijen, met voortvarendheid te handelen, hard te schreeuwen, veel beweging te maken, en, zoo doende de citadel in handen te krijgen, om vervolgens ongehinderd te kunnen doortrekken, daarbij zich van de *Schelde* verzekerende, door het inpalmen van *Staats-Vlaanderen*. Het plan was zoo mooi, dat er al weinig beter gemaakt worden, had men met iemand anders, dan met CHASSÉ te doen gehad; doch die kon ook plannen maken, en had nog de middelen om zijn plan te doen gelden, hetwelk hij dan ook met de meeste welsprekendheid, en met het aanvoeren van de krachtigste bewijzen deed. Des al niet te min verklaarde RODENBACH de Hollanders voor de lafhartigste soldaten van heel *Europa*, tot hij, bij gelegenheid des tiendaagschen veldtogts, dienaangaande nog al beter is ingelicht.

Een groote 14 dagen waren wij te *Sluis* en te *Aardenburg* volkomen onafhankelijk, want te *Westkapelle* joegen ons de Belgen weg, en te *Oostburg* de Hollanders. Die staat duurde tot

op den 21sten November, als wanneer er eene Compagnie van de 5de Afdeeling werd gedetacheerd, 50 man daarvan naar *Aardenburg* trokken, en de rest naar *Sluis*, van welke plaats het commando aan Kapitein VAN HOPBERGEN opgedragen werd, en kwamen nu ook onze vliegtelingen terug; want er zijn altijd menschen, die magtig bang zijn, en welken men 't, in vrede-stijd, nog niet eens aanzeggen zoude.

Kapitein VAN HOPBERGEN was naauwelijks binnen, of hij had PIETJE VAN DER WEYDE bij de kladden, die stout genoeg geweest was, om het geval af te wachten. Naar *Middelburg* gezonden zijnde, hield hij er zich bij, dat de Belgen hem gedwongen hadden, van mede te trekken en mede te vechten. Dit excuus, hoe mal ook in zich zelf, wordt nog maller, wanneer men beschouwt, dat hij dan de eenige burger van *Sluis* was, die tot iets dergelijks genoodzaakt is. Het bleek genoegzaam, dat PIETJE, zoowel als GAHIDE, uit pure liefhebberij medegetrokken was, hebbende hij te *Aardenburg* nog wel eerst zijn geweer ter dege gekuischt, omdat het vooral niet weigeren zoude: hij meende het dus wel met hart en ziel; maar de regters, van een voorbeeldeloos zachtmoedig beginsel uitgaande, spraken, zeggende: wij en vinden geene schuld in den mensche; des PIETJE met vlaggen en wimpels naar *Sluis* terugkwam. Evenwel kon hij het daar niet lang houden, want onze soldaten hadden het

genoegen van hem te kennen, en zonder den Serjant - Majoor VOOGD, van de 10^e, was er parate executie te weeg. Ten gevolge van een en ander liet Kapitein VAN HOPBERGEN den brigand buitenschoppen, hetgeen ons grootelijks plezier deed, want hadden ze den vent eens vermoffeld, zoo als hij dubbel verdiend had, er zou in *België* een geroep opgegaan zijn, alsof wij de Priesters voor het altaar slagten.

Ja, mijne vrienden! zoo liep die fameuse expeditie af; de eerste, welke de Franco-Belgen buiten hun grondgebied beproefden, en welke het Belgische gouvernement wel niet avoeerde, omdat het verkeerd uitgevallen was, anders waren er wel zoo vele considerable consideratiën in 't midden gekomen, dat zij thans hier nog niet zoo wel waren, als te *Venlo*; maar de Heeren VAN GROENEVELD, KEREKOIRLÉ, VERBURG, J. STRATER, DE RAAD EN VAN MECHELEN waren de middelen, door welke wij aan *Noord-Nederland* gebleven zijn, of ten minste het land niet deerlijk gehavend is; want een losbandig liberalismus aan de eene, en religiehaat aan de andere zijde, zouden hier schilderijen opgehangen hebben, van welke wij den Wel-Eerwaarden ANDRIESEN reeds eene schets hebben zien geven; en nog zijn ze niet gebeterd, want ik zou getuigen kunnen bijbrengen, die, nog niet lang geleden, gehoord hebben, dat zeker Belgisch Officier (een vent,

die hier te veren met barometers te koop liep,) tot zijn volk zeide, dat, als zij oprukten en op *St. Anne* kwamen, zij maar twee menschen moesten laten leven, en die hij noemde, maar wier namen ik, uit discretie, verzwijg. Mogten wij de klanten dan nog eens hier hebben, wij weten, waaraan wij ons hebben te houden. Ik, ten minste, kan staat maken, dat dit werkje eene strenge recensie te heurt zal vallen, en over welke ik mij wat meer te bekreunen zal hebben, dan over die van *Thomas Hoogvlugt*, den *Vondeling* en *Oom Piet*, te vinden, ik ben vergeten waar, want dat zijn van die soort van dingen, welke ik niet lang onthoud, als der moeite niet waardig zijnde, dat men er zijn kostelijke hoofd mede breekt; te meer, wanneer men weet, uit welken hoek de wind komt, namelijk: van eenen zekeren stand, die het maar niet op kan, dat ook een schoolmeester iets schrijft, hetwelk gelezen wordt. Liever leest men in de *Courant*, dat een schoolmeester drie uren bezig is, om den kinderen het onderscheid tusschen eenen molshoop en eenen berg te doen gevoelen. Dat vindt men eerst regt aardig, mits het maar geen schoolmeester zelf zegt, want anders was het wederom onaardig.

Dergelijke ellendige nitlatingen zijn alleen den Hooggeleenden voorbehouden, en die maar moeilijk afstand van hun vermeend regt kunnen doen,

om den schoolmeester tot wrijfpaal te gebruiken. In mijne nabijheid loopt het al zoo erg, dat de zeer geleerden met de onderwijzers vechten, en dat niet met de pen, maar met de vuist; vechten, in de volste kracht van het woord.

Ik vraag den hoorder of lezer verschooning voor deze afwijking. Ook heb ik reeds gezegd, dat ik niet gestudeerd ben; dus de redeneerkunde zoo fiks niet heb, als wel anderen. 'k Wil eigenlijk nu maar zeggen, dat de roede voor ons, Staatsvlamingen, te weeken ligt, en men voor ons in gereedheid houdt: *les partisans*, *le corps d'étrangers*, en dergelijke zoete kinderen meer; immers waren die, met nog eenige *gardes civiles*, (*gardes fusiques*, zeggen de Vlaamsche boeren,) in gereedheid, om, gedurende het beleg van de citadel, hier eenen inval te doen; doch ik wil gelooven, dat de Franschen hun dat wijs gemaakt hebben, om ze toch wat te doen te geven. Evenwel hebben onze Belgische medechristenen zich met eene doode mees verblijd; want, toen alles gepakt en gezakt stond, om zoo maar op te rukken, en den aanval te beginnen, kwam er een ordonnance, met order van in te rukken.

Er is alle reden van over het gebeurde eens ernstig na te denken en God de eer te geven;

maar voor iemand, die het geval gezien heeft, en de bespottelijkheid der, hier voor beschrevene expeditie heeft bijgewoond, zoo als ik, is het niet mogelijk er ernstig over te praten of te schrijven; ik zag nog eer kans *Thijl Uilenspiegel* in geestelijke gezangen te brengen, dan ernstig over der Belgen heervvaart, in 1830, te redekavelen. Men verschoone dus mijnen stijl, en hiermede is elk voor zijne aandacht bedankt.

